

Ημερίδα με αφορμή τα 10 χρόνια από την ίδρυση της ΕΤΕΠΑΜ

Εμφανείς & Αφανείς Ενισχύσεις Μνημείων

Θεσσαλονίκη, 10 Οκτωβρίου 2014/ Αθήνα, 9 Μαρτίου 2015

Αγαπητοί Συνάδελφοι

Με επιτυχία ολοκληρώθηκε η διοργάνωση της ημερίδας της ΕΤΕΠΑΜ με θέμα ΕΜΦΑΝΕΙΣ ΚΑΙ ΑΦΑΝΕΙΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ που έγινε στην Πολυτεχνική Σχολή του ΑΠΘ, στις 10 Οκτωβρίου. Η ημερίδα αυτή έγινε μέσα στο 10^ο χρόνο από την ίδρυση της ΕΤΕΠΑΜ και λόγω του επετειακού της χαρακτήρα αποφασίσθηκε να γίνει με δωρεάν συμμετοχή.

Την παρακολούθησαν 185 επαγγελματίες από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα καθώς και φοιτητές (68 αρχιτέκτονες, 78 πολιτικοί μηχανικοί, 7 τοπογράφοι, 3 ηλεκτρολόγοι-μηχανολόγοι, 9 αρχαιολόγοι, 13 συντηρητές κλπ). Τη διοργάνωση υποστήριξαν οικονομικά η Πολυτεχνική σχολή του ΑΠΘ, που μας διέθεσε δωρεάν το Αμφιθέατρο και ο ΟΑΣΠ με επιχορήγηση.

Επίσης τέθηκε υπό την αιγίδα του ΟΑΣΠ, της Πολυτεχνικής σχολής του ΑΠΘ και του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού.

Η Πόπη Θεοχαρίδου, Γραμματέας του ΔΣ και πρώτη Πρόεδρος της ΕΤΕΠΑΜ άνοιξε την ημερίδα τονίζοντας τον επετειακό της χαρακτήρα και τον σημαντικό ρόλο που έχει παίξει η ΕΤΕΠΑΜ μέσα στην 10χρονη ήδη πορεία της .

Την ημερίδα χαιρέτησαν εκ μέρους του ΑΠΘ ο Κοσμήτορας της Πολυτεχνικής Σχολής, Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Κατσάμπαλος ο οποίος τόνισε την αμέριστη συμπαράστασή του σε παρόμοιες διοργανώσεις της ΕΤΕΠΑΜ που συμβάλλουν στην ενημέρωση των μηχανικών στα ειδικά θέματα στερέωσης των μνημείων και η Αν. Καθηγήτρια κα Α. Αλεξοπούλου, Διευθύντρια του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Πολυτεχνικής Σχολής ΑΠΘ «Προστασία, Συντήρηση και Αποκατάσταση μνημείων Πολιτισμού», που επεσήμανε τη μεγάλη αξία της διεπιστημονικής προσέγγισης στο θέμα των αναστηλώσεων και τις προσπάθειες που γίνονται εδώ και 16 χρόνια στο Διατμηματικό Μεταπτυχιακό για την Προστασία, Συντήρηση και Αποκατάσταση Μνημείων Πολιτισμού.

Ακολούθησαν χαιρετισμός του κ. Κ. Στυλιανίδη, Προέδρου του ΔΣ του ΟΑΣΠ και πρώτου Αντιπροέδρου της ΕΤΕΠΑΜ και της κ. Ε. Γατοπούλου, Γεν. Δ/τριας του ΥΠΠΟΑ.

Όλες οι παρουσιάσεις συγκέντρωσαν το ενδιαφέρον του κοινού και προκάλεσαν ενδιαφέρουσες συζητήσεις και ερωτήσεις από τους συμμετέχοντες.

Για πρώτη φορά προσκλήθηκαν και συμμετείχαν οι Προϊστάμενοι των Δ/σεων Αναστήλωσης του ΥΠΠΟΑ που παρουσίασαν χαρακτηριστικά παραδείγματα από τα έργα που εκτελούν οι Υπηρεσίες τους με αναθέσεις σε εργολήπτες δημοσίων έργων ενώ η κ. Κ. Δρόσου, πολ. μηχανικός- αναστηλωτής της 10ης ΕΒΑ παρουσίασε χαρακτηριστικά έργα αναστήλωσης σε μνημεία της Μακεδονίας που έγιναν από περιφερειακές Υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ με αυτεπιστασία.

Στο στρογγυλό τραπέζι που έγινε στο κλείσιμο της ημερίδας συνοψίστηκαν οι διαπιστώσεις και οι προβληματισμοί που προέκυψαν από την ημερίδα που συνοπτικά είναι:

Τόσο οι εμφανείς όσο και οι αφανείς ενισχύσεις των μνημείων είναι αποδεκτές μέθοδοι αρκεί να τεκμηριώνεται επαρκώς η ανάγκη της κατά περίπτωση εφαρμογής τους.

Οι αφανείς ενισχύσεις, ιδιαίτερα στα Αρχαία, Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία πρέπει να γίνονται με υλικά άριστων προδιαγραφών και διάρκειας ζωής (ανοξειδωτος χάλυβας, τιτάνιο, ειδικά υλικά κονιαμάτων) .

Όταν υπάρχουν ανησυχίες ή αβεβαιότητα για την συμπεριφορά των υλικών ενίσχυσης στο μέλλον είναι προτιμότερο να εφαρμόζονται εμφανείς, αντιστρεπτές ενισχύσεις.

Οι εμφανείς ενισχύσεις πρέπει να εντάσσονται αισθητικά στο μνημείο και να είναι εμφανίσιμες. Απαιτείται δηλαδή, εκτός από την διαστασιολόγησή τους βάσει των υπολογισμών του πολιτικού μηχανικού και ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός τους.

Ειδική κατηγορία αποτελούν τα νεώτερα μνημεία που συχνά τα αυθεντικά υλικά κατασκευής τους έχουν περιορισμένη διάρκεια ζωής (κοινός χάλυβας, οπλισμένο σκυρόδεμα) για τα οποία όλοι συμφώνησαν ότι οι επεμβάσεις σε αυτά διαφοροποιούνται και πρέπει να συζητηθούν διεξοδικά για να εξειδικευθούν και εξεταστούν τα κριτήρια με βάση τα οποία κηρύσσονται, προστατεύονται και επισκευάζονται.

Τονίσθηκε επίσης ο σημαντικός ρόλος που παίζουν τα στοιχεία που προσδίδουν ή ενισχύουν την διαφραγματική λειτουργία στα μνημεία από φέρουσα τοιχοποιία καθώς μπορούν να ενταχθούν με αφανή τρόπο σε υπάρχοντα πατώματα ή στέγες, επισημάνθηκε όμως ότι πρέπει κάθε φορά να ελέγχεται η επιρροή τέτοιων ενισχύσεων στο σύνολο του φέροντα οργανισμού τους.

Επίσης επισημάνθηκε η ανάγκη εκπόνησης άρτιων μελετών που να στηρίζονται σε πλήρη τεκμηρίωση της μορφής και της παθολογίας των μνημείων, και η ανάγκη διεξαγωγής επί τόπου ερευνητικών εργασιών και εργαστηριακών ελέγχων πριν από την διατύπωση των προτάσεων επέμβασης. Αυτές οι έρευνες πρέπει να γίνονται στη φάση εκπόνησης της μελέτης (ακόμα κι αν αποτελούν μια μικρή εργολαβία με ικριώματα, κλπ οικοδομικές επεμβάσεις επί των μνημείων) και όχι όταν ξεκινά το έργο της αναστήλωσης γιατί τότε οδηγούμαστε σε ριζικές ανατροπές των προτάσεων επέμβασης με πολλές δυσμενείς επιπτώσεις στο χρονοδιάγραμμα και το κόστος των έργων.

Τονίσθηκε ότι το κόστος των ελάχιστων αναγκαίων ερευνών είναι αντιμετώπισιμο πλέον και πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για τις αναστηλωτικές μελέτες σε μνημεία, ακόμη και για αυτές που τις πληρώνουν ιδιώτες. Στο θέμα αυτό σημαντικό ρόλο για τις μελέτες του ΥΠΠΟΑ μπορεί να παίξει η Διεύθυνση Τεχνικών Ερευνών Αναστήλωσης (ΔΙ.Τ.Ε.Α.) και τα εργαστήρια των Πολυτεχνικών Σχολών που έχουν ήδη διεξάγει σημαντικές έρευνες στον τομέα αυτόν, ενώ για τους ιστορικούς οικισμούς θα μπορούσαν να γίνουν πιλοτικά προγράμματα σε συνεργασία του ΥΠΠΟΑ με την τοπική αυτοδιοίκηση για να συγκεντρωθούν ερευνητικά δεδομένα και προδιαγραφές χαρακτηριστικών τρόπων επέμβασης ανά οικισμό που να είναι διαθέσιμα στους ιδιώτες μελετητές.

Επειδή από την όλη συζήτηση προέκυψε η ανάγκη ειδικής και διεξοδικής συζήτησης για τα προβλήματα επισκευής και ενίσχυσης των νεώτερων μνημείων, αλλά και πιθανού επαναπροσδιορισμού των κριτηρίων αυθεντικότητας στις κατασκευές αυτές που έχουν γίνει με υλικά περιορισμένου χρόνου ζωής, η ΕΤΕΠΑΜ αποφάσισε να συμπεριλάβει το θέμα αυτό στο επόμενο Συνέδριό της το 2015.

Τέλος, μετά την επιτυχία της ημερίδας η ΕΤΕΠΑΜ αποφάσισε την επανάληψή της και στην Αθήνα στην αίθουσα τελετών του ΕΜΠ (κτίριο Διοίκησης Πολυτεχνειούπολης Ζωγράφου) στις 9-3-2015.